

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Рівіса Олега Юрійовича «Апаратурно-хірургічне лікування зубощелепних аномалій та деформацій з використанням скелетної опори на мініімпланти (експериментально-клінічне дослідження)», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія до спеціалізованої вченої ради при Ужгородському національному університеті МОН України

Актуальність теми. Робота Рівіс О.Ю. присвячена актуальній задачі ортодонції – лікуванню зубощелепних аномалій та деформацій і дефектів бічних ділянок зубних рядів. Не зважаючи на значний розвиток сучасних методик отодонтичного та терапевтичного лікування, залишається високою поширеність зубощелепних патологій та карієсу зубів, що в свою чергу призводить до видалення постійних зубів у молодому віці. Особливого клінічного значення набуває необхідність створення надійної опори протягом ортодонтичного лікування даної групи пацієнтів, так як традиційні методи, що базуються на використанні зубів, не можуть її забезпечити. Таким чином завдання підвищення ефективності лікування зубощелепних аномалій та деформацій і дефектів бічних ділянок зубних рядів, шляхом мезіалізації молярів на нижній щелепі з використанням скелетної опори на мініімпланти є актуальним та перспективним науковим напрямком.

Дисертаційна робота виконана згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри стоматології післядипломної освіти з курсом терапевтичної та ортопедичної стоматології ДВНЗ «Ужгородський національний університет» «Вивчення проблеми біологічного впливу йод-фторного дефіциту в навколишньому середовищі на інтенсивність клінічного перебігу патології щелепно-лицевої ділянки. Сучасні методи діагностики та особливості комплексного лікування» (номер державної реєстрації 0114U001382).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна (з оцінкою змісту дисертації).

Дисертаційне дослідження Рівіса О.Ю. виконане на сучасному науковому рівні та достатньому клінічному матеріалі. Автором чітко сформульовані мета і завдання дослідження.

Наукова робота присвячена актуальному питанню – лікуванню зубощелепних аномалій та деформацій і дефектів бічних ділянок зубних рядів у молодих людей Закарпатської області віком 18-25 років. Мета дослідження: підвищення ефективності лікування зубощелепних аномалій та деформацій і дефектів бічних ділянок зубних рядів, шляхом мезіалізації молярів на нижній щелепі з використанням скелетної опори на мініімплантати.

Дослідження базуються на клінічних, епідеміологічних, біомеханічних, рентгенологічних, функціональних та статистичних дослідженнях, які є адекватними поставленій меті. Висновки відображають основний зміст дисертації.

Автором вивчено поширеність та структуру зубощелепних аномалій і деформацій, поширеність та інтенсивність карієсу зубів у молодих людей Закарпатської області віком 18-25 років, проведений аналіз параметрів кісткової тканини, мезіо-дистального нахилу зубів та показників відносного оклюзійного силового навантаження в діянці мезіалізації молярів в динаміці ортодонтичної терапії двох груп пацієнтів.

На підставі аналізу та співставлення отриманих результатів дисертаційного дослідження розроблено і апробовано метод апаратурно-хірургічного ортодонтичного лікування пацієнтів із зубощелепними аномаліями та деформаціями і дефектами бічних ділянок зубних рядів, що в кінцевому результаті дозволило об'єктивно оцінити в порівняльному аспекті його результативність та підтвердити ефективність.

Автором розроблено і впроваджено у виробництво та клінічну практику сертифіковану систему мініімплантів, яка забезпечує додатковий кістковий анкораж для переміщення зубів (патент на корисну модель України №85222 та свідоцтво про державну реєстрацію №13227/2013).

Уперше проведений аналіз параметрів морфології альвеолярного гребня в ділянці мезіалізації молярів згідно алгоритму динамічної реєстрації змін кісткової тканини на ортопантомограмах за методикою Костенка Є.Я. (2013 р.). Встановлено, що при направленому мезіальному переміщенні досліджуваних зубів проходять активні процеси перебудови кісткової тканини, які проявляються в збалансованості процесів резорбції та апозиції в динаміці ортодонтичного лікування.

Автором доповнені дані зміни ангуляції других постійних молярів відносно міжментальної горизонталі в процесі ортодонтичного лікування. Встановлено, що використання мініімплантів сприяє кращому їх корпусному переміщенню у порівнянні зі стандартною методикою.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження забезпечені достатньою кількістю клінічного матеріалу. Проведено епідеміологічне обстеження 1450 молодих людей Закарпатської області віком 18-25 років на клінічних базах Університетської стоматологічної поліклініки та приватної клініки «Ортодонтична стоматологічна практика» з метою вивчення поширеності та структури зубощелепних аномалій і деформацій, поширеності та інтенсивності карієсу зубів. З метою проведення клінічних досліджень було відібрано 62 особи із зубощелепними аномаліями I, II та III класу Енгля, що мали дефекти бічної ділянки зубного ряду на нижній щелепі (відсутність першого постійного моляра), при наявності другого та третього молярів із правильною анатомічною формою коронкової частини зуба, яким проводили ортодонтичне лікування основної патології та мезіалізацію бічної групи зубів із метою заміщення дефекту зубного ряду.

Використані методи дослідження адекватні поставленим завданням дисертаційної роботи та дозволяють отримати вірогідні результати.

Наведені у дисертації положення та висновки обґрунтовані на підставі сучасних інформативних досліджень. При оцінці отриманих даних застосовувалися об'єктивні критерії та методи варіаційної статистики, тому результати є достовірними.

Оцінка змісту роботи. Дисертаційна робота Рівіса О.Ю. «Апаратурно-хірургічне лікування зубощелепних аномалій та деформацій з використанням скелетної опори на мініімплантати (експериментально-клінічне дослідження)» побудована за традиційною схемою і складається зі вступу, огляду літератури, розділу «Матеріали і методи дослідження», 3 розділів власних досліджень, аналізу і узагальнення отриманих результатів, висновків, списку використаної літератури, додатків.

Загальний об'єм дисертації – 178 сторінок друкованого тексту. Список використаної літератури містить 197 джерел. Дисертація ілюстрована 12 таблицями і 59 рисунками.

Вступ дисертації написаний відповідно до рубрик, регламентованих ДАК України. У ньому висвітлено актуальність дисертаційної роботи, її зв'язок з науковими програмами, обґрунтовані необхідність проведення наукової роботи, мета та шляхи її вирішення, об'єкт, предмет та методи дослідження, наукова новизна отриманих результатів та їх практична цінність. Завдання дослідження аргументовані та адекватні поставленій меті.

Зауважень до вступу немає.

Розділ перший – «Застосування скелетної опори на мініімплантати при лікуванні зубощелепних аномалій та деформацій» присвячений огляду літератури, складається з трьох підрозділів.

В аналітичному огляді джерел наукової інформації представлені сучасні уявлення про забезпечення скелетної опори з використанням мініімплантатів, визначення місця для їх встановлення, фактори, які впливають на успішність їх застосування, методи покращення первинної та

вторинної їх стабільності, тактики апаратурно-хірургічного лікування. Наведений огляд літературних джерел свідчить про наявність невирішених питань та необхідність вдосконалення методів лікування хворих із зубощелепними аномаліями та деформаціями і дефектами бічних ділянок зубних рядів, що викликає значний інтерес, як з теоретичної, так і з практичної точки зору. В аналітичному огляді досить повно відображені праці сучасних вітчизняних та закордонних авторів.

Зауваження: в цілому огляд літератури достатньо інформативний, всебічно висвітлює обраний напрямок дослідження, написаний чітко і послідовно, однак присутня певна кількість стилістичних та орфографічних помилок та русизмів.

Даний розділ викладений на 26 сторінках машинописного тексту.

В другому розділі **«Матеріали і методи дослідження»** представлена загальна клінічна характеристика обстежених груп хворих і застосованих методик дослідження, таких як: клінічні методи, що включали стоматологічне обстеження; біомеханічні – вивчення демпфірування та розподілу ортодонтичного навантаження в системі «кістка-мініімплантат»; рентгенологічні – визначення параметрів морфології альвеолярного гребня та мезіодистального нахилу молярів в ділянці мезіалізації; біометричні – вивчення контрольно-діагностичних моделей за методами Tonn, Pont та Korkhaus; функціональні – вивчення розподілу відносного оклюзійного силового навантаження; визначення стану гігієни порожнини рота та тканин пародонта із застосуванням індексів Green-Vermillion та РМА; статистичні методи.

Використані методи дослідження адекватні меті і завданням, сучасні та інформативні і забезпечують високий рівень достовірності отриманих даних та дозволяють оцінити проблему, що досліджує автор.

Розділ викладений на 27 сторінках. Принципових зауважень немає.

В **третьому розділі** «Результати епідеміологічних досліджень» – наведено результати обстеження 1450 молодих людей віком 18-25 років.

Встановлено високу поширеність зубощелепних аномалій – 78,8 % та карієсу зубів – 93,2 %, визначено структуру патологій прикусу та інтенсивність карієсу постійних зубів у даній віковій групі за індексом КПВ. Встановлено, що 21,4% обстежених мали дефект зубного ряду, причому в третині випадків спостерігалася вторинна адентія перших постійних молярів на нижній щелепі, що доводить актуальність обраного напрямку дослідження.

Розділ викладений на 5 сторінках.

Зауваження: містить низку стилістичних помилок.

Четвертий розділ «Результати розрахунку демпфірування та розподілу ортодонтичного навантаження в біомеханічній системі «кістка-мініімплантат» складається з трьох підрозділів, в яких описані результати досліджень проведених методом скінченних елементів.

У першому підрозділі наведено результати максимально допустимих величин силового навантаження, які можливо прикласти до досліджуваних мініімплантатів. При поглибленому вивченні результатів даного дослідження було визначено, що мініімплантат власної конструкції може витримати найбільше силове навантаження, водночас усі мініімплантати продемонстрували достатню опороздатність для переміщення одного або декількох зубів одночасно.

У другому підрозділі обговорюються результати вивчення параметрів розподілу напружень, що виникають у біомеханічній системі «кістка-мініімплантат» при її силовому навантаженні вектором зусиль, що дорівнює 1 ньютону. Отримані результати свідчать, що зона концентрації основних напружень локалізована в ділянці кортикальної пластинки, незалежно від типу конструкції мініімплантата.

У третьому підрозділі досліджень вивчали опороздатність кісткової тканини при бікортикальній фіксації мініімплантата власної конструкції. В результаті відмічали зменшення екстремальних величин напружень у верхній частині кортикальної кістки щелепи на 27 % у порівнянні з монокортикальним способом інсталяції, що пояснюється значним

збільшенням площі контакту між поверхнею мініімплантату та двома шарами кортикальної кістки щелепи.

Розділ викладений на 11 сторінках, ілюстрований 3 таблицями і 6 рисунками, що наочно доповнюють текст дисертаційної роботи.

Зауваження: деякі стилістичні та граматичні помилки, які можливо пояснити великим обсягом досліджень.

П'ятий розділ – «Результати клінічних досліджень» викладений на 43 сторінках. У даному розділі автор наводить протоколи встановлення мініімплантатів власної конструкції та ортодонтичного лікування пацієнтів, вивчає динаміку зміни морфології альвеолярного гребня та ангуляції молярів в ділянці мезіалізації, проводить порівняльний аналіз розподілу оклюзійного навантаження в динаміці ортодонтичного втручання та наводить результати лікування пацієнтів за запропонованими та традиційними методами. Отримана висока ефективність ортодонтичного лікування з використанням скелетної опори на мініімплантати у порівнянні з традиційними методами лікування.

В розділі наведено клінічні випадки проведеного ортодонтичного лікування пацієнтів, ілюстрований 28 рисунками і 8 таблицями.

Зауваження: таблиці даного розділу (5.1, 5.2, 5.4, 5.6, 5.8) занадто перенасичені цифровими значеннями, які краще було б подати графічно.

У розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** представлена підсумкова оцінка усієї роботи, яка свідчить про наукову ерудицію автора. Розділ носить аналітичний характер, дисертант аргументовано, порівнюючи з даними інших авторів, наводить результати виконаних ним наукових досліджень і наочно резюмує наукову і практичну значимість дисертації.

Висновки, у кількості 7, достатньо обґрунтовані, базуються на матеріалах роботи, повністю відповідають меті та поставленим завданням, не викликають сумніву щодо достовірності.

Значення для науки і практики, шляхи використання результатів дослідження.

Дисертаційній роботі Рівіса О.Ю. притаманний високий науково-методичний рівень.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені у навчальний процес на кафедрах стоматології післядипломної освіти з курсом терапевтичної та ортопедичної стоматології та кафедрі дитячої стоматології ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кафедрі терапевтичної, ортопедичної та дитячої стоматології та кафедрі пропедевтичної та хірургічної стоматології першого медичного факультету Запорізького державного медичного університету. Клінічне впровадження результатів наукових досліджень знайшло своє місце в практиці Закарпатської обласної клінічної стоматологічної поліклініки та Університетській стоматологічній поліклініці м.Ужгород.

Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових фахових виданнях (ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації). Основні наукові положення та результати проведених автором роботи досліджень у повному обсязі викладено у 13 наукових працях, з яких 9 статей, 3 тези доповідей у матеріалах наукових конференцій; отримано 1 патент України на корисну модель. При цьому виконані всі вимоги ДАК України до рівня і кількості публікацій результатів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Подані наукові праці ідентичні щодо змісту автореферату й основних положень дисертаційної роботи. Основні положення та результати наукових досліджень викладено та обговорено на засіданні кафедри стоматології післядипломної освіти з курсом терапевтичної та ортопедичної стоматології ДВНЗ «Ужгородський національний університет» та в ході розширеного міжкафедрального засідання співробітників кафедр ортопедичної, терапевтичної, дитячої стоматології, хірургічної стоматології, щелепно-лицевої хірургії та онкостоматології, стоматології дитячого віку та стоматології післядипломної

освіти з курсом терапевтичної та ортопедичної стоматології стоматологічного факультету, кафедри соціальної медицини та гігієни та кафедри хірургічних хвороб медичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Доповіді про результати дослідження було виголошено на: ІХ науково-практичній конференції з міжнародною участю студентів та молодих вчених (Ужгород, 2011); науково-практичній конференції з міжнародною участю «Інноваційні технології в стоматології та клінічній медицині» (Полтава, 2011); ювілейній науково-практичній конференції з міжнародною участю «Сучасна стоматологія та перспективні напрями розвитку» (присвячена 70-річчю проф. І.П. Горзова) (Ужгород, 2012); II Міжнародній стоматологічній конференції студентів та молодих вчених «Актуальні питання в лікуванні та профілактиці стоматологічних захворювань» (Ужгород, 2013).

Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту і оформлення.

Автореферат викладений на 20 сторінках і містить усі розділи згідно вимогам ДАК України. Зміст автореферату й основних положень дисертації повністю ідентичні.

Зауваження, що виникли при рецензуванні дисертації не мають принципового значення і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи. Взагалі дисертаційна робота і автореферат викладені грамотною українською мовою, відрізняються гарним оформленням, змістовністю. Проведений великий об'єм досліджень всебічно охоплює проблему, яку вивчали. Всі розділи дисертації вдало ілюстровані таблицями і рисунками. Використані літературні джерела є сучасними та інформативними.

Під час рецензування дисертаційної роботи до автора виникли запитання:

1. Чим обумовлений вибір пацієнтів 18-25 років, які мають зубощелепні аномалії та деформацій і дефекти бічних ділянок зубних рядів?

2. Чим запропонована конструкція мініімплантату позитивно відрізняється від інших?
3. Які показання до застосування розроблених мініімплантатів?
4. Чи застосовував автор комплексні фізіотерапевтичні і хірургічні методи для стимуляції ортодонтичного лікування?
5. Поясніть, більш докладно, чим виділяються мініімпланти Вашої конструкції від загальноіовідомих?

Дисертаційна робота Рівіса Олега Юрійовича «Апаратурно-хірургічне лікування зубощелепних аномалій та деформацій з використанням скелетної опори на мініімпланти (експериментально-клінічне дослідження)» є закінченим науковим дослідженням, присвяченим вирішенню актуальної наукової задачі – підвищення ефективності лікування зубощелепних аномалій та деформацій і дефектів бічних ділянок зубних рядів, шляхом мезіалізації молярів на нижній щелепі з використанням скелетної опори на мініімпланти. За актуальністю, науковою новизною, практичним значенням дисертаційна робота відповідає вимогам п.11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України за №567 від 24.07.2013 року», а її автор заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри ортодонції та

пропедевтики ортопедичної стоматології

Національного медичного університету

імені О.О. Богомольця

д.мед.н., професор

